

فارسی عمومی
جلد اول

مؤلف: زهرا اسدی

اسدی . زهرا . ۱۳۴۵ .

فارسی عمومی / مولف زهرا اسدی . - تهران : سنجش اول ، ۱۳۸۴ .
ج ۲ .

ISBN : 964-393-208-7 (دوره)

ISBN : 964-393-206-0 (ج ۱)

ISBN : 964-393-207-9 (ج ۲)

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا .

۱. دانشگاهها و مدارس عالی - ایران - - آزمونها . ۲. ادبیات فارسی
- راهنمای آموزشی (عالی) . ۳. ادبیات فارسی - - آزمونها و تمرینها
(عالی) . ۴. ادبیات فارسی - - مجموعه ها . ۵. فارسی - راهنمای
آموزش (عالی) . ۶. فارسی - - آزمونها و تمرینها (عالی) . الف. موسسه

۳۷۸/۱۶۶۴

LB۲۳۵۳/الف۱۴۴۵۵

۸۴-۵۰۴۲ م

کتابخانه ملی ایران

فارسی عمومی (جلد اول)

انتشارات سنجش اول

زهرا اسدی

بهار ۱۳۸۴

جلد ۳۰۰۰

شهداد شعبانی

فرشته نوری

سنجش اول

مصطفی روستایی پریدری

فرهاد عفاقی

ساحل

تابش

کریمی

نام کتاب

ناشر

مؤلف

چاپ اول

تیراژ

طراح ساختار آموزشی

مدیر تدوین

حروفچینی

مدیر صفحه آرایی

طرح جلد

لیتوگرافی

چاپخانه

صحافی

شابک : (جلد ۱) ۷-۲۰۸-۳۹۳-۹۶۴

ISBN: 964-393-208-7 (جلد ۱)

دفتر مرکزی : تهران - بلوار کشاورز - خیابان کبکانیان - خیابان

مرتضی زاده پلاک ۲۲ - طبقه دوم تلفکس : ۸۹۷۸۴۸۹

صندوق پستی : ۳۸۵-۱۳۱۸۵

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

هر گونه چاپ و برداشت از محتوای این کتاب بدون مجوز کتبی ناشر ممنوع و متخلفان به موجب

قانون حمایت حقوق مولفان ، مصنفان و هنرمندان تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

فهرست مطالب جلد اول

صفحه

پیشگفتار.....	۱۲
مقدمه مؤلف.....	۱۵
آزمون جامع آغاز کتاب (سنجش اول).....	۱۹
پاسخنامه.....	۳۰
فصل اول.....	۳۳
پیش آزمون.....	۳۵
پاسخنامه.....	۳۹
پاسخنامه تشریحی.....	۴۰
نظم.....	۴۳
شرح وتوضیح بیت‌ها و مصراع‌های کتاب برگزیده ادب فارسی.....	۴۳
شرح وتوضیح بیت‌ها و مصراع‌های کتاب برگزیده متون ادب فارسی.....	۵۵
نکات کلیدی.....	۱۲۲
آزمون پایانی.....	۱۳۷
پاسخنامه.....	۱۴۳
پاسخنامه تشریحی.....	۱۴۴
منابع و مأخذ.....	۱۴۷
فصل دوم.....	۱۴۹
پیش آزمون.....	۱۵۱
پاسخنامه.....	۱۵۵
پاسخنامه تشریحی.....	۱۵۶
نثر.....	۱۵۹
شرح وتوضیح جمله‌ها و عبارات‌های کتاب برگزیده ادب فارسی.....	۱۵۹
شرح وتوضیح جمله‌ها و عبارات‌های کتاب برگزیده متون ادب فارسی.....	۱۷۲
نکات کلیدی.....	۱۹۸
آزمون پایانی.....	۲۱۳
پاسخنامه.....	۲۱۹
پاسخنامه تشریحی.....	۲۲۰
منابع و مأخذ.....	۲۲۳
فصل سوم.....	۲۲۵
پیش آزمون.....	۲۲۷
پاسخنامه تشریحی.....	۲۳۲
لغات و ترکیبات و اصطلاحات.....	۲۳۵

صفحه

فهرست مطالب جلد اول

لغات و ترکیبات و اصطلاحات کتاب برگزیده ادب فارسی ۲۳۵

«آ» ۲۳۵

«ا» ۲۳۶

«ب» ۲۳۹

«پ» ۲۴۰

«ت» ۲۴۰

«ث» ۲۴۲

«ج» ۲۴۲

«چ» ۲۴۲

«ح» ۲۴۲

«خ» ۲۴۵

«د» ۲۴۶

«ذ» ۲۴۷

«ر» ۲۴۷

«ز» ۲۴۸

«ژ» ۲۴۹

«س» ۲۴۹

«ش» ۲۵۰

«ص» ۲۵۱

«ض» ۲۵۲

«ط» ۲۵۲

«ظ» ۲۵۲

«ع» ۲۵۲

«غ» ۲۵۲

«ف» ۲۵۴

«ق» ۲۵۵

«ک» ۲۵۵

«گ» ۲۵۷

«ل» ۲۵۷

«م» ۲۵۷

«ن» ۲۶۲

«و» ۲۶۲

«ه» ۲۶۲

«ی» ۲۶۴

صفحه

فهرست مطالب جلد اول

لغات و ترکیبات و اصطلاحات کتاب برگزیده متون فارسی... ۲۶۵

۲۶۵..... «ا»

۲۶۶..... «ا»

۲۶۹..... «ب»

۲۷۱..... «ب»

۲۷۲..... «ت»

۲۷۴..... «ث»

۲۷۴..... «ج»

۲۷۵..... «چ»

۲۷۵..... «ح»

۲۷۶..... «خ»

۲۷۷..... «د»

۲۷۹..... «ذ»

۲۷۹..... «ر»

۲۸۰..... «ز»

۲۸۱..... «ژ»

۲۸۲..... «س»

۲۸۴..... «ش»

۲۸۵..... «ص»

۲۸۶..... «ض»

۲۸۷..... «ط»

۲۸۸..... «ظ»

۲۸۸..... «ع»

۲۸۹..... «غ»

۲۹۰..... «ف»

۲۹۱..... «ق»

۲۹۲..... «ک»

۲۹۳..... «گ»

۲۹۳..... «ل»

۲۹۴..... «م»

۲۹۸..... «ن»

۳۰۰..... «و»

۳۰۱..... «ه»

۳۰۲..... «ی»

صفحه

فهرست مطالب جلد اول

۳۰۳	نکات کلیدی
۳۱۵	آزمون پایانی
۳۲۱	پاسخنامه تشریحی
۳۲۴	منابع و مآخذ
۳۲۵	فصل چهارم
۳۲۵	سوالات آزمون کارشناسی ناپیوسته دانشگاه دولتی (سراسری)
۳۲۹	آزمون سراسری ۷۵
۳۳۷	پاسخنامه تشریحی
۳۴۱	آزمون سراسری ۷۶
۳۴۸	پاسخنامه تشریحی
۳۵۱	آزمون سراسری ۷۷
۳۶۰	پاسخنامه تشریحی
۳۶۳	آزمون سراسری ۷۸
۳۷۳	پاسخنامه تشریحی
۳۷۶	آزمون سراسری ۷۹
۳۸۵	پاسخنامه تشریحی
۳۸۸	آزمون سراسری ۸۰
۳۹۷	پاسخنامه تشریحی
۴۰۱	آزمون سراسری ۸۱
۴۱۱	پاسخنامه تشریحی
۴۱۵	آزمون سراسری ۸۲
۴۲۴	پاسخنامه تشریحی
۴۲۷	آزمون سراسری ۸۳
۴۳۶	پاسخنامه تشریحی

فهرست مطالب جلد دوم

پیشگفتار
فصل پنجم
پیش آزمون
پاسخنامه تشریحی
کلیات و مسائل ادبی
بخش اول : تاریخ ادبیات
الف) تاریخ ادبیات کتب برگزیده ادب فارسی

فهرست مطالب جلد دوم

قرن چهارم تا دوره معاصر	۱
ب) تاریخ ادبیات کتاب متون ادب فارسی	۲
قرن چهارم تا دوره معاصر	۳
بخش دوم : آرایه‌های ادبی	۴
الف) بیان	۵
۱- تشبیه	۶
۲- استعاره	۷
۳- مجاز	۸
۴- کنایه	۹
ب) آرایه‌های بدیع (لفظی)	۱۰
۱- سجع (تسجیع)	۱۱
۲- موازنه	۱۲
۳- تروصیح	۱۳
۴- جناس	۱۴
۵- نغمه حروف (واج آرایی)	۱۵
ج) آرایه‌های بدیع (معنوی)	۱۶
۱- مراعات النظم (تناسب)	۱۷
۲- تضاد (طباق)	۱۸
۳- متناقض نماد (پارادوکس)	۱۹
۴- ایهام	۲۰
۵- تلمیح	۲۱
۶- اغراق (مبالغه و غلو)	۲۲
۷- حسن تعلیل	۲۳
۸- ارسال مثل (ارسال المثل)	۲۴
۹- لف و نشر	۲۵
۱۰- حسن آمیزی	۲۶
۱۱- استهفام فکری	۲۷
۱۲- اسلوب معادله	۲۸
۱۳- تضمیم	۲۹
۱۴- قلب (عکس)	۳۰
بخش سوم : انصام نظم و نثر	۳۱
الف) نغزهای شعر فارسی	۳۲
۱- رباعی	۳۳
۲- دوبیتی	۳۴
۳- قصیده	۳۵
۴- قطعه	۳۶
۵- غزل	۳۷
۶- مثنوی	۳۸
۷- مسطر	۳۹
۸- ترجیع بند	۴۰
۹- ترکیب بند	۴۱
۱۰- مستزاد	۴۲
۱۱- فرد	۴۳
۱۲- چهار پاره	۴۴

فهرست مطالب جلد دوم

۱۳- شعر نیمایی	۱۴- انعام لثر
۱- نثر مرسل	۲- نثر مستطیع
۳- نثر مصنوع و متکلف (فنی)	۴- نثر شکسته (محاوره‌ای)
نکات کلیدی	آزمون پایانی
پاسخنامه تشریحی	منابع و مآخذ
فصل ششم	پیش آزمون
پاسخنامه تشریحی	دستور زبان فارسی و نگارش فارسی
بخش اول: دستور زبان فارسی	۱- اسم و انواع آن
۲- فعل	الف) زمان های فعل
ب) انواع فعل	ج) وجه فعل
۳- حرف و انواع آن	الف) حرف ربط
ب) حرف اضافه	ج) حرف نشانه
۴- صفت	الف) صفت پیاپی
ب) صفت اشاره	ج) صفات شمارشی
د) صفت پرسشی	ه) صفت تمجیبی
و) صفت مبهم	مختار و جای صفت
انعام صفت مرکب	تفاوت صفت و موصوف با مضاف و مضاف الیه
۵- ضمیر و انواع آن	الف) ضمیر شخصی
ب) ضمیر مشترک	ج) ضمیر اشاره
د) ضمیر پرسشی	ه) ضمیر تمجیبی
و) ضمیر مبهم	۶- کید
انواع کید	انعام کید از جهت معنی

فهرست مطالب جلد دوم

۷- جمله و شبه جمله	
جمله	
اقسام شبه جمله	
نقش کلمات در جمله	
ترتیب ارکان جمله	
بخش دوم : نگارش فارسی	
گفتار اول : نقش نویسنده در جامعه	
گفتار دوم : شیوه املاي فارسی	
گفتار سوم : نشانه گذاری و اهمیت آن	
گفتار چهارم : شیوه تحقیق	
گفتار پنجم : گزارش نویسی	
گفتار ششم : مقاله نویسی	
گفتار هفتم : داستان نویسی	
گفتار هشتم : فن و ترجمه	
گفتار نهم : سبکهای ادبیات فارسی	
گفتار دهم : مکتبهای ادبی اروپا	
گفتار یازدهم : نامه نگاری و شواخ آن	
گزیده های دستوری	
نکات کلیدی	
آزمون پایانی	
پاسخنامه تشریحی	
منابع و مأخذ	
فصل هفتم	
سوالات طبقه بندی شده سال های گذشته	
آزمون آزاد ۷۵ به همراه پاسخنامه تشریحی	
آزمون آزاد ۷۶ به همراه پاسخنامه تشریحی	
آزمون آزاد ۷۷ به همراه پاسخنامه تشریحی	
آزمون آزاد ۷۸ به همراه پاسخنامه تشریحی	
آزمون آزاد ۷۹ به همراه پاسخنامه تشریحی	
آزمون آزاد ۸۰ به همراه پاسخنامه تشریحی	
آزمون آزاد ۸۱ به همراه پاسخنامه تشریحی	
آزمون آزاد ۸۲ به همراه پاسخنامه تشریحی	
آزمون آزاد ۸۳ به همراه پاسخنامه تشریحی	
آزمون جامع پایان کتاب (سنجش آخر)	
پاسخنامه کلیدی	
منابع و مأخذ	

پیشگفتار

می گویند: «اگر برای یکسال برنامه ریزی می کنید گندم بکارید، اگر برای ده سال برنامه می ریزید درخت بکارید، اما اگر برای صد سال برنامه ریزی می کنید نیروی انسانی خود را پرورش دهید.»

بی تردید مهمترین نهاد انسان ساز در هر جامعه ای پس از خانواده، نظام آموزشی آن جامعه می باشد و مهمترین ابزار این نظام پس از استاد منابع آموزشی است که براساس آن، آموزش بانجام می رسد. بدیهی است که دقت در تدوین منابع آموزشی چگونه ای که بتواند از انتقال اطلاعات غیرضروری به افراد جلوگیری نموده و با شیوه ای ساده مطالب را به دانش پذیر منتقل نماید، اهمیت فراوانی دارد. متأسفانه سالهاست که جای خالی منابع استاندارد آموزشی که بتواند اطلاعات یکسانی را به دانشجویان نقاط مختلف کشور منتقل نماید خودنمایی نموده و موجب گردیده تا فارغ التحصیلان یک رشته تحصیلی از نظر سطح اطلاعات بایکدیگر تفاوت‌های زیادی داشته باشند.

گروه فرهنگی/ پژوهشی/ انتشاراتی سنجش اول در سال ۱۳۷۸ باهدف ایجاد فرصت‌های برابر آموزشی برای دانشجویان نقاط مختلف کشور تشکیل شد و برای نخستین بار با تدوین نخستین منابع آموزشی استاندارد، زمینه ساز تحولات جدید در عرصه آموزش عالی کشور گردید. این موسسه، تاکنون با همکاری اساتید برجسته و دانشجویان ممتاز دانشگاه‌ها، صدها عنوان کتاب دانشگاهی را در گروه‌های فنی مهندسی، علوم انسانی، علوم پایه، هنر، علوم پزشکی و پایه پزشکی تدوین نموده است و با برگزاری دوره های آموزش مجازی خود توانسته است هزاران نفر از دانشجویانی که پیشتر تنها بدلیل عدم دسترسی به منابع درسی مناسب از دانش و اطلاعات کافی در رشته خود بهره‌مند نمی گردیدند را به سطح مناسبی از توانمندی علمی برساند.

گروه فرهنگی انتشاراتی سنجش اول با تدوین و انتشار سری جدید کتابهای استاندارد آموزشی خود در ساختار آموزشی کاملاً جدید و منطبق بر استانداردهای جهانی (نمودار صفحه بعد)، تلاش نموده است تا اثربخشی فعالیتهای آموزشی دانشجو را به حداکثر برساند. نخستین ویژگی کتابهای مذکور اینست که مهمترین مطالب هر درس را به همراه

نکات کلیدی از درون منابع فارسی و لاتین معرفی شده استخراج و براساس سرفصلهای مصوب شورای عالی برنامه ریزی وزارت علوم در ساختاری بدیع و اثربخش طبقه بندی بنماید. دومین ویژگی این کتابها آموزش ساده و تصویری مطالب درسی از طریق دیاگرام های آموزشی است که موجب می گردد تا دانشجو ارتباط بین اجزای درس را در یک نگاه درک نموده و در ذهن نگاه دارد. سومین ویژگی هر یک از کتابهای تدوین شده اینست که در ابتدا و پایان کتاب و نیز هر یک از فصول آن آزمونی طراحی شده است که موجب می گردد دانشجو پیش از شروع مطالعه میزان آمادگی خود نسبت به مطالب آن فصل را بسنجد و در خاتمه میزان آموخته های خویش را مورد ارزیابی قراردهد. چهارمین ویژگی کتابهای مذکور اینست که در پایان هر فصل لیستی از کتابهای مهم فارسی و لاتین برای دانشجویانی که مایل به مطالعه بیشتر در خصوص مباحث مطرح شده آن فصل هستند، قرارداده شده است.

درخاتمه شایسته است تا از کلیه اساتید و همکارانی که با تلاش و کوشش شبانه روزی خود امکان تولید و ارائه این خدمات را فراهم ساختند کمال تشکر و قدردانی را داشته باشیم. امید آنست که ورود نخستین منابع درسی استاندارد گروه علمی سنجش اول به دانشگاههای کشور، همچون گذشته زمینه ساز تحولات جدیدی در عرصه آموزش عالی بوده و یاور خوبی هم برای استاد و هم برای دانشجو باشد.

شهادت شعبانی

بهار ۱۳۸۴

مقدمه مؤلف

همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس

که دراز است ره مقصد و من نو سفرم

«حافظ»

با سپاس و امتنان از درگاه احدیت که دریای بی‌کران الطاف روزافزونی همواره راهگشای ماست، ذکر چند نکته در مورد این کتاب ضروری به نظر می‌رسد:

کتابی که در پیش رو دارید در دو جلد برای آمادگی در درس زبان و ادبیات فارسی (فارسی عمومی) به منظور پاسخ دادن به سؤالات آزمون کارشناسی ناپیوسته همه رشته‌ها به جز ادبیات فارسی، تهیه گردیده است. در اینجا ذکر چند نکته برای داوطلبان و دانشجویان عزیز ضروری به نظر می‌رسد. این کتاب دارای هفت فصل مفصل در دو جلد است (جلد اول چهار فصل و جلد دوم سه فصل دیگر را دربرمی‌گیرد) که مطالب مورد نظر را در حد نیاز دربر گرفته است؛ و خواننده می‌تواند با مطالعه آن به سؤالات آزمون خود پاسخ دهد. از آنجایی که منابع این درس چند کتاب دور از دسترس هستند. لذا تصمیم بر آن شد کتابی جامع (در برگیرنده مطالب مهم منابع آزمون که سؤالات همواره از آنها طرح شده) طرح و تدوین گردد، تا داوطلب گرامی با مطالعه آن قادر به پاسخگویی سؤالات فارسی باشد. در ابتدای جلد اول و پایان جلد دوم این کتاب دو آزمون جامع (شصت سؤال تستی) قرار دارد که داوطلب پیش از مطالعه می‌باید آزمون جامع ابتدای کتاب را پاسخ دهد تا نقاط ضعف و قوت خود را بداند. پس از آن به مطالعه یک به یک هر فصل می‌پردازد. در هر فصل یک پیش آزمون و یک آزمون پایانی قرار دارد. داوطلب به منظور ارزیابی خود قبل از مطالعه فصل و بعد از مطالعه، هر دو آزمون را پاسخ می‌دهد و در هر قسمتی که دارای

اشکال باشد، مجدداً فصل موردنظر را مطالعه می‌کند و پس از یادگیری دقیق، به فصل بعد می‌پردازد.

مطالب هر فصل با توجه به موضوع بدین گونه فراهم آمده است: فصل اول مربوط به متون نظم از کتابهای مهم آزمون است که بصورت جداگانه آمده است. سپس نکات کلیدی آن مطرح شده است. فصل دوم دربرگیرنده متون نثر است که به همان ترتیب آمده است. در فصل سوم لغات و ترکیبات به ترتیب حروف الفبایچیده شده‌اند و نکات مهم آن هم بصورت جداگانه آورده شده است. در فصل چهارم نیز سوالات آزمون کارشناسی ناپیوسته سراسری سالهای گذشته آمده است.

فصل پنجم درجلد دوم شامل آرایه‌های ادبی، اقسام نظم و نثر و ... است. در فصل ششم نیز از دستور زبان و نگارش فارسی سخن به میان آمده و نکات برجسته‌تر دیگری هم مطرح شده و در فصل هفتم سوالات آزمون کارشناسی ناپیوسته آزاد در سالهای گذشته جمع‌آوری و به همراه پاسخ آورده شده است. پس از مطالعه کامل و کافی شش فصل یادشده، داوطلب می‌باید سوالات آزمون جامع پایان جلد دوم کتاب را پاسخ دهد؛ و بدین ترتیب خود را برای پاسخگویی به سوالات درس فارسی عمومی آزمون کارشناسی ناپیوسته آماده سازد.

شایان ذکر است که نام منابع هر فصل در پایان همان فصل آمده است.

«با آرزوی موفقیت برای همه داوطلبان عزیز و گرامی»

مؤلف